

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 16842/2022
02.11.2023. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Зорана Хацића и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужиоца „Eurobank“ АД Београд, чији је пуномоћник Александар Ђорђевић, адвокат из ..., против тужене АА из ..., чији је пуномоћник Верица Ивошевић, адвокат из ..., ради дуга, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 3919/21 од 12.05.2022. године, у седници већа одржаној дана 02.11.2023. године донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 3919/21 од 12.05.2022. године и пресуда Вишег суда у Смедереву П 7/21 од 30.03.2021. године и предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Смедереву П 7/21 од 30.03.2021. године, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужена да тужиоцу исплати 26.933.951,01 динар са каматом по Закону о затезној камати на износ од 19.945.821,84 динара од 06.05.2016. године до исплате и 3.180.605,89 динара на име камате обрачунате до 16.05.2016. године па до 25.12.2017. године.(став први изреке). Обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 577.500,00 динара. (став други изреке)

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 3919/21 од 12.05.2022. године, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена пресуда Вишег суда у Смедереву П 7/21 од 30.03.2021. године (став први изреке). Одбијени су захтеви парничних странака за накнаду трошкова другостепеног поступка (став други изреке).

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о изјављеној ревизији на основу члана 403. став 3. и члана 408. ЗПП Врховни суд је нашао да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању, Уговором о кредиту од 26.11.2010. године и Анексом уговора од 30.11.2010. године који су закључени између „Eurobank EFG“

АД Београд и „ДАТА“ ДОО Смедерево, правни претходник тужиоца, одобрио је овом правном лицу кредит од 165.000 евра у динарској противвредности обрачунато по средњем курсу на дан пуштања кредита у течај, на рок од 120 месеци уз обавезу плаћања уговорене камате по стопи од 11,72% годишње. Чланом 4. став 2. уговорено је да ће за обавезе из кредита гарантовати и тужена АА сопственом имовином, овластивши тужиоца да као менични поверилац попуни бланко меницу без протеста као средство обезбеђења, док је чланом 4. став 3. уговорено да за обавезе по уговору гарантује и „Еко 3 Комерц“ из Смедерева. Тужена је као средство обезбеђења обавезе из уговора издала бланко сопствену меницу, без протеста, коју је тужилац попунио на износ од 39.307.282,93 динара, колико према потврди о стању дуга од 05.05.2016. године износи дуг „ДАТА“ ДОО Смедерево, а туженој је достављена опомена пред утужење у којој је обавештена о доспелим, а неизмиреним обавезама.

Пред Привредним судом у Пожаревцу у поступку П 456/16 тужилац је у својству извршног повериоца против ДОО за промет и пословне услуге „ДАТА“ Смедерево поднео предлог за извршење због неизмирене обавезе по Уговору о кредиту од 26.11.2010. године и Анексу уговора о кредиту од 30.11.2010. године. Решењем о извршењу тог суда Иив 132/16 од 27.07.2016. године одређено је извршење ради наплате 39.307.282,93 динара са каматом по Закону о затезној камати од 06.05.2016. године до исплате и трошкови извршног поступка од 175.000,00 динара у корист тужиоца као извршног повериоца. Против наведеног решења извршни дужник је благовремено изјавио приговор, па је суд решење о извршењу ставио ван снаге у делу којим је одређено извршење, а поступак наставио као поводом приговора против платног налога.

Правноснажном пресудом Привредног суда у Пожаревцу П 456/16 од 11.05.2015. године, укинута је решење о извршењу Иив 132/16 од 27.07.2016. године у обавезујућем делу, а тужени је обавезан да тужиоцу плати 26.933.951,01 динар са каматом по Закону о затезној камати на износ од 19.945.821,84 динара од 06.05.2016. године до исплате, док је делимично одбио тужбени захтев којим је тражено да суд обавезе туженог да плати тужиоцу 12.373.331,92 динара са каматом по Закону о затезној камати од 06.05.2016. године па до исплате и камату по Закону о затезној камати на износ од 6.978.129,17 динара од 06.05.2016. године до исплате. Према извештају извршитеља Александра Требовца из ..., „ДАТА“ ДОО Смедерево је у поступку принудног извршења у предмету Иив А 21/2016 овде тужиоцу исплатио укупно 710.047,68 динара. Од наведеног износа намирили су прво трошкови судског поступка од 114.000,00 динара, а затим и део затезне камате у износу од 596.047,00 динара сходно одредби члана 313. Закона о облигационим односима. Поднеском од 30.10.2020. године, тужилац је определио тужбени захтев у текућој парници према садржини картице кредита по којој је на дан 01.10.2020. године за период од 25.12.2017. године закључно са 17.01.2018. године од стране „ДАТА“ ДОО Смедерево су извршене уплате од 726.227,66 динара. Камата обрачуната на износ главног дуга од 19.945.821,84 динара за период од 06.05.2016. године па до 25.12.2017. године износи 3.906.833,55 динара, који износ је тужилац у складу са одредбом члана 313. Закона о облигационим односима умањио за уплаћени износ од 726.227,66 динара, па је преиначеним тужбеним захтевом тражио да се обавезе тужена да му на име дуга исплати 26.933.951,01 динар, са каматом на износ од 19.945.821,84 динара почев од

18.01.2018. године па до коначне исплате и 3.186.605,89 динара на име камате обрачунате од 06.05.2016. године па до 25.12.2017. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су применом одредбе члана 231. Закона парничном поступку закључили да тужбени захтев није основан, јер из изведених доказа није са сигурношћу могла да се утврди висина потраживања из преиначене тужбе, сматрајући да судови не располажу стручним знањем, неопходним за утврђивање висине главног дуга, камате и трошкова који су преостали након уплата извршених у поступку принудног извршења правноснажне пресуде Привредног суда у Пожаревцу П 456/16 од 11.05.2015. године.

Тужбеним захтевом одређеним у поднеску од 30.10.2020. године тужилац је поред главног дуга од 26.933.951,01 динар и камате на износ од 19.945.821,84 динара почев од 18.01.2018. године па до коначне исплате потраживао и износ од 3.180.605,89 динара који је одредио као камату обрачунату на износ главног дуга од 19.945.821,84 динара почев од 06.05.2016. године па до 25.12.2017. године. До овог износа тужилац је дошао тако што је камату обрачунату на износ главног дуга од 19.945.821,84 динара за период од 06.05.2016. године до 25.12.2017. године коју је одредио на износ од 3.906.833,55 динара умањио за износ од 726.227,66 динара, што представља збир свих уплата извршених након доношења пресуде Привредног суда у Пожаревцу П 456/16 од 11.05.2015. године. Разлика ова два износа је по становишту тужиоца 3.186.605,89 динара, колико тужилац и потражује тужбеним захтевом одређеним у поднеску од 30.10.2020. године.

Основано се у ревизији тужиоца указује да су нижестепени судови погрешно применили одредбу члана 313. Закона о облигационим односима, из ког поступања је проистекла и погрешна примена правила из члан 231. Закона о парничном поступку, јер су нижестепени судови одбили тужбени захтев због тога што тужилац није доказао чињенице од којих зависи примена овог члана.

Одредбом члана 313. Закона о облигационим односима прописано је да ако дужник поред главнице дугује и камате и трошкове, урачунавање се врши тако што се прво отплаћују трошкови, затим камате и најзад главница. Овај пропис погодује повериоцу, јер значи да када дужник плати извесну своту новца поверилац може да раздужи дужника овим редом, јер је за њега повољнији. Поверилац не може у целости да изгуби право на своје потраживање по овом члану закона, јер је тај пропис донет да заштити положај повериоца. Ово стога, што након исплате дела дуга од стране дужника, од тог износа прво се наплаћују трошкови и камата, а на остатак главног дуга и даље тече камата, што ову одредбу чини повољном за повериоца. Стога, ако су нижестепени судови сматрали да је терет доказивања чињеница везаних за висину обрачунате камате на тужиоцу, нису могли одбити захтев тужиоца за исплату главног дуга.

Одредбом члана 7. Закона парничном поступку предвиђено је расправно начело тако што је прописано да ће суд формирати чињеничну подлогу за одлучивање о основаности захтева само од чињеница које су странке изнеле и да ће изводити само оне доказе које су странке предложиле, ако Законом није другачије прописано. Изношење процесног (чињеничног и доказног материјала) у тексту те одредбе

формулисано је као дужност странке, у ствари се ради о процесном терету који странка треба да поднесе уколико жели да успе у парници. Правило о терету доказивања садржано је у члану 231. став 2. и 3. ЗПП. Према тој одредби, странка која тврди да има неко право сноси терет доказивања чињенице која је битна за настанак или остваривање права, а странка која оспорава постојање неког права сноси терет доказивања чињеница које је спречило настанак или остваривање права или услед које је право престало да постоји, ако Законом није другачије прописано.

По становишту Врховног суда, у конкретном случају тужилац тражи остварење свог права на наплату новчаног потраживања из уговора о кредиту, за чију наплату тужена одговара као јемац – платац по уговору о јемству закљученим са тужиоцем. Тужилац сагласно процесном терету доказивања право на наплату новчаног потраживања доказује уговором који је закључио са привредним друштвом као дужником и уговором о јемству закљученим са туженом, која за обавезу дужника одговара као јемац платац (члан 1004. став 3. Закона о облигационим односима), а висину исправама, изводима из пословних књига и меницом коју је тужена издала као бланко сопствену меницу, а тужилац попунио на укупан износ потраживања по дуговању.

Сагласно изложеним правилима о терету доказивања, на туженом је терет доказивања да потраживање није настало или да је престало, односно да је његова висина нижа од оне коју је назначио тужилац. Тужена је оспорила висину дуга и није предложила извођење доказа вештачењем, због чега се о тим чињеницама које тужени износи одлучује сагласно правилу о терету доказивања у смислу члана 260. став 3. у вези члана 231. став 1. ЗПП. Међутим, нижестепени судови су неправилно терет доказивања превалили на тужиоца и у складу са тим одлучио о тужбеном захтеву. Због тога су побијане пресуде укинуте и предмет враћен првостепеном суду на поновни поступак.

У поновном поступку судови ће имати у виду да је тужилац доказао основ и висину свог потраживања, да тужени који је оспорио висину дуга, није предложио вештачење, и о чињеници висине дуга одлучити правилном применом правила о терету доказивања.

Сходно изложеном, на основу члана 416. став 2. одлучено је као у изреци.

**Председник већа-судија
Весна Субић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**